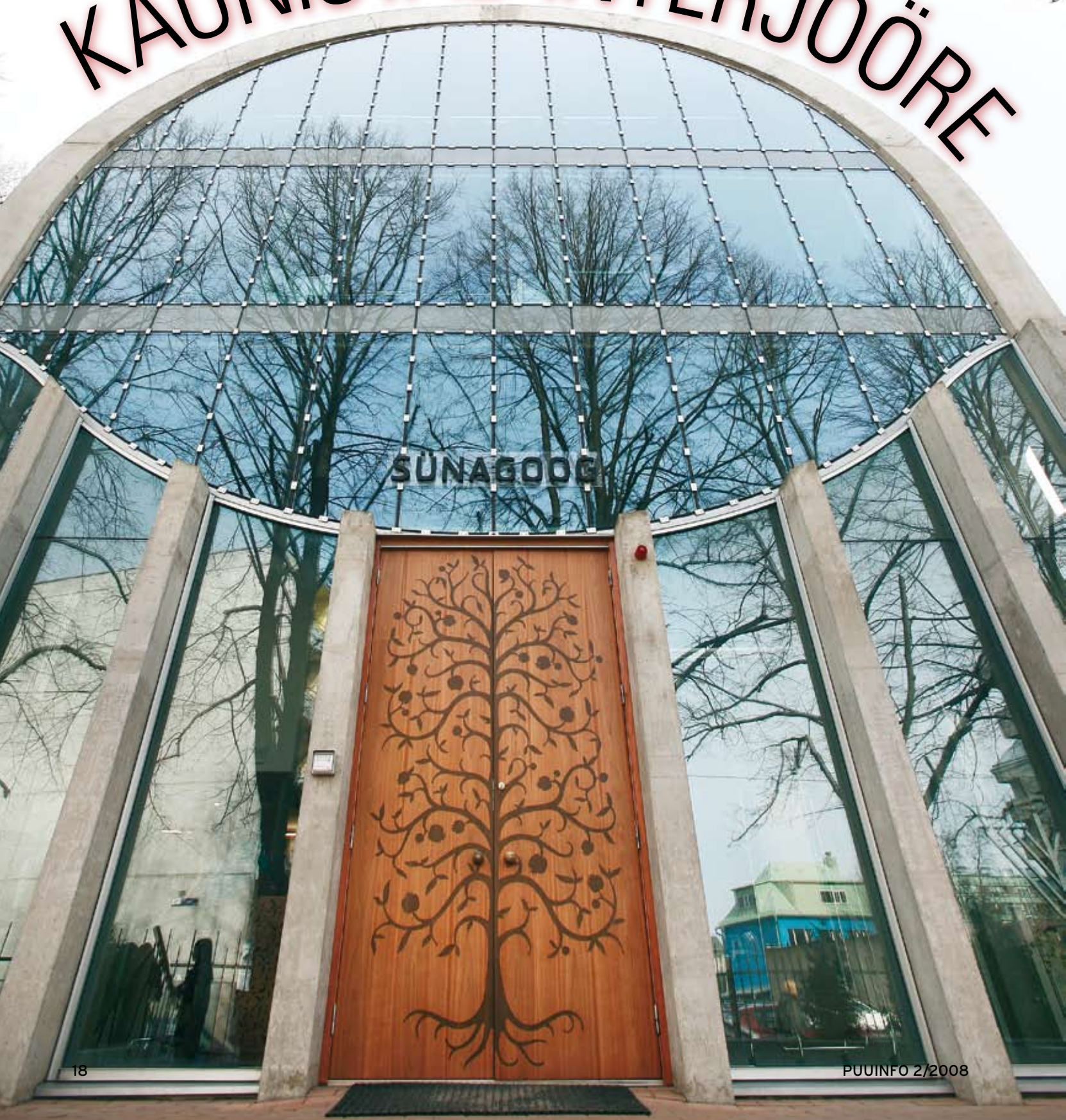

PUITPITS

TEKST: ELL-MAAJA RANDKÜLA

FOTOD: VELVET

KAUNISTAB INTERJÖÖRE

Kuidas nimetada puitpindade uudset dekoreerimisviisi, mida on kasutatud mitme Tallinnasse kerkinud ühiskondliku hoone sisekujunduses? Keelele kerkib sõna “puitpits”, mis, tõsi küll, seostub esmajoones vanu puitmaju kaunistavate nikerdustega. Ilmselt sobiks paremini “moodne puitpits”, sest pitsilised pinnad on loodud kõrgtehnoloogia kaasabil. Teeme siin juttu kahest objektist, mis uusi võimalusi kõige ilmekamalt demonstreerivad. Need on Tallinna sünaagoga ja Tallinna Inglise kolledži spordihoone, mõlema taga on büroo KOKO arhitektid ja sisekujundajad.

Suurejooneline sünaagoga

See, et Tallinnasse kerkis 2007. aastal uus sakraalehtis, oli juudi kogukonnas oluline sündmus – pärast rohkem kui 60 aastast vaheaega olid nad saanud endale taas traditsioonidele vastava pühakoja. Kuid uusehitise kujunes ka arhitektuurisündmuseks: arhitektide Lembit-Kaur Stööri ja Tõnis Kimmeli ning sisearhitektide Liis Lindvere ja Raili Palingu looming pälvis kõrge hinnangu – kultuurkapitali arhitektuuri sihtkapitali aastapreemia.

Sakraalehitise projekteerimine on tegijatele suureks väljakutseks. Vormid-detailid, mis ühe või teise usundi sõnumit edastavad, on kolmandast kultuuriruumist tulnutele võõrad, mis tähendab, et tuleb põhjalikult süüvida ajalukku, kombestikku ja sümboolikasse. Kui paljud meist näiteks teavad, et juudi usk välistab inimese kujutamise pühakojas? Lubatud on vähesed motiivid: lilled, puuviljad ja juuda lõvi – see tõmbas sisekujundajate valikuvõimalused üsna kasinaks. Ideid otsides jõudsid Liis Lindvere ja Raili Paling granaatõunapuuni, mis sümboliseerib juutide ühtekuuluvust ja samas on graafiliselt efektned. Ornamentika töötas välja KOKO graafiline disainer Martin Lazarev.

Võib öelda, et granaatõunapuust on saanud Tallin-

na sünaagoga sümbol. Intarsiatehnikas teostatuna võtab see tulijad vastu juba pühakojas välisruumel, sama motiivi näeb küll tervikuna, küll detailidena rohkesti ka siseruumides. Kauneima osa moodustab pitsiline mahagonist galeriikäik, mis mõjub oma suurejoonelisuses uhkelt ja ülevalt. Sisekujundajate sõnul tekkis neil idee teha saali ümber vahesein, mis oleks läbi paistev, aga samas piisavalt tihe, et galeriikäigus kõndijad ei häiriks tegevust saalis. Kaaluti erinevaid variante ja lõpuks jäädgi spoonitud paneelide juurde. Punakaspruun puitpind loob kõrges valge laega ruumis tasakaalu ja lisab soliidsust ning väärikust.

Lisaks galeriikäigu mahagoniseinale leidub puitu süvistatud graafilisi motiive saalis mujalgi, näiteks “kõnepuldi” – *bima* – külgedel ja restorani laepaneelidel.

Kõnepuldi ilmes-
tab taimemotiivi-
dega muster.

Galeriikäiku üm-
ber saali kaunist-
avad mahagonist
paneelidesse sü-
vistatud granaat-
õunapuu motiivid.

Omanäoline spordihoone

Tundub, et kõik, millele KOKO arhitektid käed külge panevad, muutub otsekohe jutuainek. Mõnikord koguni tuliste vaidluste objektiks, mis ei haara üksnes erialainimesi, vaid märksa laiemaid rahvahulki. Paar aastat tagasi, kui Tallinnas Pärnu maanteel Vabaduse väljaku külje all hakkas ilmet võtma veidratele, puuoksi meenutavatele postidele toetuv ehitis, olid hoiakud eriti radikaalsed: tipptase, vaimustusid ühed, õudusunenägu, väitsid teised. Täna on kired vaibunud ja isegi kõige paadunud konservatiivid tunnistavad, et arhitektide Margus Maiste ja Lembit-Kaur Stööri looming pigem rikastab kui risustab linnapilti.

Inglise kolledži spordihoone sisekujundus on sama kordumatu. Sisearhitektide Liis Lindvere, Raili Palingu ja Liisi Murula ülesanne polnud aga kergete killast: kooliujula pole spaa ega koolivõimla eliitspordiklubi, mis võivad uhkeldada luksuslike materjalidega – eelarve on teistsugune. Ometi ei võta siin külastajat vastu ilmetu tüüpinterjöö, vaid elavad omanäolised ruumid. Põhimaterjalid on lihtsad: koolikeskkonda sobivad vineer, kasepuit ja klaas, kuid need ei mõju igavalt ega odavalt.

Pindu kaunistab muster, mis seob sisekujunduse tervikuks. Kord suurema, kord väiksemana, kord vineeril, kord trükitud klaasile kordub see kogu majas (motiivide autor on KOKO graafiline disainer Martin Lazarov). Eriti efektne näeb välja basseiniruum, kus üksluisel lameda plaadistuse asemel püüab pilku mustri vineersein. Et vineer niiskes keskkonnas vastu peaks, on see töödeldud spetsiaalse immutusvahendiga.

Kõik ei läinud siiski päris plaanipäraselt. Algul mõeldi kaunistada siseüksed nii, et muster oleks välja lõigatud vineeri pealmisest kihist, kuid see ei realiseerunud: alumiste kihtide kvaliteet jättis soovida ja tulemus ei jäänud korrektne. Pärast mitmeid katsetusi otsustati sellest ideest loobuda ja kanda muster ustele joonena. Igati õnnestunud on aga lahendus, mida kasutati riietusruumide kapiustel: vineeri sisse süvistati numbrid ja et alumisi kihte varjata, kaeti need sobivas toonis pleksiklaasiga.

Töö teeb tark masin

Mustri lõigati cnc-freesiga, millel on kaasas väike arvuti, mis loeb dvg-vormingus arvutifaili, mille järgi frees teeb oma töö. Tehnoloogia on väga täpne. Näiteks tuli sünagoogi paneel paksuse tõttu lõigata kolm korda, kuid mingeid ebatäpsusi sellega ei kaasnud. Tehnoloogiast tingituna tuli mustrit pisut kohendada ja täpsustada, et ei tekiks ühtegi elementi, mis mustrist välja kukub. Tehti ka üks proovipaneel, mis kinnitas, et tehnoloogia "töötab".

Kuid mis kaunis, see kallid. Selle töö hind on kõrge, mis, mõistagi, tehnoloogia kasutamist piirab. Märkimisväärne on ka ajakulu: masin lõikas üht sünagoogi paneeli 27 tundi.

Töö teostas Kolle Interior, tänaseks tegevuse lõpetanud ettevõtte. Selle asemel tegutseb firma Evo furniturre+design, kes on üle võtnud kogu masinapargi, sealhulgas ka "pitsimasina".

Perforeeritud vineersein mõjub originaalselt ja põnevalt.

Ühte ja sama mustrit on kasutatud mitmes paigas ja mitmel moel.